

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНИХ КАДРІВ
ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ**

Матеріали Всеукраїнського круглого столу
(м. Харків, 23 квітня 2021 року)

Випуск 5

Харків
2021

УДК 351.74-057.36
ББК 67.9(4УКР)301.1
А43

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
протокол засідання від 28.04.2021 № 10*

Редакційна колегія:

Є.О. Меленті (головний редактор),
І.В. Євтушенко (заступник головного редактора),
О.А. Гарбузов, В.О. Пономарьов

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику. Автори
опублікованих матеріалів несуть відповідальність за їх зміст.*

А43 Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони : матеріали всеукр. круг. столу (м. Харків, 23 квіт. 2021 р.) / редкол.: Є.О. Меленті, І.В. Євтушенко, О.А. Гарбузов, В.О. Пономарьов – Х.: ФОП Бровін О.В., 2021. – Вип. 5. – 412 с.
ISBN 978-617-8009-14-4

До збірника увійшли тези доповідей науковців, практичних працівників та курсантів, присвячені проблемам забезпечення службово-бойової діяльності складових сектору безпеки і оборони України в умовах сьогодення.

Для співробітників сил безпеки і оборони, науковців, викладачів, курсантів та студентів закладів вищої освіти.

**УДК 351.74-057.36
ББК 67.9(4УКР)301.1**

Адреса Інституту: м. Харків, вул. Миросицька, 71,
телефон/факс (057) 700-34-55
E-mail: ipuk@ssu.gov.ua

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2021
© Інститут підготовки юридичних кадрів для
Служби безпеки України, 2021

ISBN 978-617-8009-14-4

Основним завданням психолога з надання психологічної допомоги військовослужбовцям є організація та проведення оперативних заходів з подолання наслідків впливу бойового стресу на психіку військовослужбовців. Перелік та зміст заходів психологічної корекції повинні визначатися з урахуванням психологічних особливостей особистості військовослужбовців (індивідуальних ресурсних можливостей), особистих психологічних труднощів, ціннісних орієнтацій, мотивації та активності військовослужбовців.

Соціально-психологічна допомога повинна здійснюватися у вигляді психологічної підтримки, психокорекційної роботи та реабілітації, а також через збереження, компенсацію і відновлення психологічного потенціалу військовослужбовців, що дозволяє їм орієнтуватися в елементах бойової обстановки й у власній особистості, бажаннях та потребах, діяти активно й ефективно, зберігати боєздатність.

Пономарьов В.О., старший викладач СК № 3 ІПЮК для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Коновалов В.В., доцент кафедри Фізичної реабілітації та спортивної медицини з курсом фізичного виховання та здоров'я Харківського Національного медичного університету / спеціаліст відділу кадрового забезпечення Управління СБУ в Харківській області, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, заслужений тренер України, заслужений працівник фізичної культури і спорту

ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА У ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЧЛЕНІВ ЗБІРНИХ КОМАНД ПІДРОЗДІЛІВ СБУ

Нині в системі Служби безпеки України (СБУ) проводяться чемпіонати з футзалу, поліатлону, практичної стрільби та рукопашного бою серед збірних команд Центрального управління, регіональних органів та навчальних закладів СБУ [1]. З кожним роком зростає рівень кваліфікації спортсменів, що беруть участь у цих змаганнях. Це авжеж відбувається за рахунок ефективної побудови тренувальних циклів та систематичності підготовки співробітників. Звичайно, принцип безперервності тренувального процесу не притаманний для оперативних та слідчих підрозділів регіональних управлінь у масовому його прояві. Навіть не завжди з-за службової необхідності є нагода виконувати вимоги Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки СБУ [2] щодо дворазового на

тиждень відвідання занять з фізичної підготовки. Тому цільовою категорією для осіб, які формують збірні команди із зазначених видів спорту, переважно є співробітники спецпідрозділів «А», високий рівень фізичної підготовки яких є вимагаємою складовою їх функційних обов'язків.

Отже, існує проблема щодо масовості занять фізичною підготовкою співробітників СБУ, чия професійна діяльність прямо не пов'язана зі спортом. Це негативно впливає на загальний рівень фізичної підготовки співробітників СБУ, фізичний стан яких повинен бути достатньо високим у порівнянні з громадянами, що не відносяться до “силових структур”. Також таке становище зменшує вибірку кандидатів для збірних команд від Центрального управління, регіональних органів та навчальних закладів СБУ.

Крім основних проблем в організації фізичної підготовки для загальної кількості співробітників СБУ перед представниками та тренерами команд повстає ще багато питань щодо тренувального процесу.

Система підготовки кваліфікованих спортсменів до змагань складалася роками, проте її рівень на сьогодні не може повністю задовольняти тренерів. Стає все більш очевидним, що поряд з відповідним організаційним, матеріальним, медичним забезпеченням, більш суттєву увагу необхідно приділити також заходам з психологічного забезпечення та відповідного супроводу підготовки спортсменів [3-5].

Взагалі, співробітники, які належать до складу збірних команд та приймають участь у змаганнях, мають задовільний психологічний стан як і будь-який співробітник СБУ, але як організований процес науково-методичного забезпечення, психологічний супровід підготовки спортсменів має бути орієнтований не на ліквідацію несприятливих проявів психіки, а на мобілізацію психічних резервів підвищення ефективності тренувального процесу, надійності і результативності змагальної діяльності [3]. Але ж, при підготовці членів збірних команд до чемпіонатів СБУ основна увага приділяється фізичній, технічній та тактичній підготовкам, і практично зовсім не враховується психологічний супровід тренувального процесу.

Для вирішення питань, пов'язаних з психологічним забезпеченням, треба залучати спортивних психологів, фахівців, які отримали не тільки практичні знання, але й мають досвід ефективного поєднання теоретичних та практичних особливостей діяльності тренера та спортсмена [3].

Змістовний аналіз спортивної діяльності дозволяє виділити ряд вузлових проблем, що виникають перед спортсменом і тренером, і які в свою чергу вимагають психологічного рішення. Ці проблеми виникають у

зв'язку з оволодінням, розвитком, удосконаленням і реалізацією спортивної діяльності [3].

У напрямку психологічного забезпечення тренеру необхідно виконувати перелік заходів: первинний психологічний контроль, тестування, застосування психологічних підходів для охорони психіки здоров'я спортсменів від впливів перенапруг, формування мотивації досягнення успіху у майбутніх змаганнях, залучення професіоналів для консультацій та тренінгів тощо.

Успішний виступ на змаганнях значною мірою залежить від індивідуальних психологічних особливостей спортсмена, на які крім тренувальних процесів впливає ще й різні побутові фактори (вживання їжі, умови проживання, дозвілля тощо) [6].

Особливі умови, що впливають на спортсменів під час змагань – це відчуття відповідальності перед колективом та невпевненість у власних силах щодо технічної, тактичної, фізичної і психологічної готовності. Неспокій, тривога, страх стимулюють фізіологічні зміни, що знижують рівень координаційних здібностей, надмірно підвищують м'язову напругу, що сприяє розвитку стомлення, уповільнюють відновлювальні реакції та погіршують загальний результат виступу на змаганнях у порівнянні із фізичними кондиціями на тренуваннях.

В такому напрямку дуже важлива стійкість спортсмена до стресових ситуацій у тренувальний період та, особливо, під час змагальної діяльності. Здатність до психічної саморегуляції у спортсмена набувається з досвідом виступу на змаганнях. Але під впливом фахівців така адаптація буде проходити більш ефективно та у найкоротші терміни.

Отже, відсутність масовості занять фізичною культурою і спортом в системі СБУ, а також недотримання принципу безперервності тренувального процесу негативно впливає на вибірку потенційних членів збірних команд для участі у чемпіонатах СБУ.

Основною складовою психологічного забезпечення членів збірних команд підрозділів СБУ на даному етапі повинно бути психологічне навчання представників та тренерів, що беруть участь у тренувальному процесі. Якісний підхід у зазначеному напрямку призведе до ефективного психологічного самоаналізу кожного спортсмена у команді, що синтезується у сконцентрованості уваги і думок перед змаганнями та під час них.

Список використаних джерел:

1. Наказ Центрального управління Служби безпеки України від 13.11.2019 року № 1762 “Про проведення Спартакіади Служби безпеки України у 2020 році”.

2. Інструкція з організації фізичної та вогневої підготовки в Службі безпеки України, затверджена наказом Служби безпеки України від 06.07.2010 № 369, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 10.09.2010 за № 792/18087.
3. Гринь О., Воронова В. Система психологічного забезпечення підготовки спортсменів як проблема сучасної психології спорту. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2015. № 3, С. 29-34.
4. Багадирова С.К. Организация психологического сопровождения в спорте (на примере команды дзюдоистов). Теоретические и прикладные проблемы психологии личности: материалы VIII Всерос. науч.-практ. конф. Пенза, 2010. С. 105-107.
5. Конон И., Чарыкова И. Анализ существующей системы психологического сопровождения. *Спортивный психолог*. 2009. №1 (16), С.80-82.
6. Пашков І.М. Методичні особливості психологічної підготовки тхеквондистів. *Научный журнал «Единоборства № 2»*. ХГАФК. 2017. С. 46-48.

Волков Ю.М., старший викладач кафедри ТСП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Чабаненко Ю.В., курсант факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Відповідно до статистичних даних, криміногенна ситуація в Україні останніми роками залишається складною та продовжує торкатися питань щодо національної безпеки країни. Події, які тривають по сьогоднішній день на території нашої держави впливають в серйозну кризу, яка прямо пов'язана з проблемами організованої злочинності, міжнаціональної та релігійної ненависті, тероризму. Виникаючі конфлікти відрізняються зневагою до людського життя та здоров'я, особливою жорстокістю та цинізмом.

Подолання поставлених задач щодо забезпечення боротьби із злочинністю в різних сферах життєдіяльності людини визначається зокрема рівнем кадрового потенціалу системи МВС України. Саме тому робота з особовим складом підрозділів Національної поліції України розглядається як одне з найважливіших резервних підвищень ефективності службової діяльності правоохоронців. Через триваючі реформи в державі, в правоохоронних органах відчувається дефіцит кваліфікованих та сумлінних працівників. Це обумовлено збільшенням морального, психологічного та фізичного навантаження на співробітників, зменшення престижу служби в Національній поліції України, значне підвищення рівня професійного